

2015-03

þÿ š Á ¬ Ä ¿ Â 0 ± 1 ´ 1 ± Æ , ¿ Á ¬ : • , ½ 1 0 - Â
þÿ ´ 1 µ , ½ µ - Â µ 0 Æ ¬ ½ Ã µ 1 Â , • Ä µ Á ì 0 » .
þÿ Á ¿ Ã µ 3 3 - Ã µ 1 Â ” 1 ± Ç µ - Á . Ã . Â

Savvidou, Artemis

þÿ • » » · ½ 1 0 ì š - ½ Ä Á ¿ ‘ À ¿ 0 - ½ Ä Á É Ã · Â , ¢ ¿ À 1 0 ® Â ‘ Å Ä ¿ ´ 1 ¿ - 0 · Ã · Â 0 ± 1 µ Á 1 Æ µ Á µ 1 ± 0

<http://hdl.handle.net/11728/6392>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑ Εθνικές και Διεθνείς Εκφάνσεις. Ετερόκλητες Προσεγγίσεις Διαχείρισης

Της κυρίας Άρτ. Δ. ΣΑΒΒΙΔΟΥ

Δικηγόρου, Υποψ. Δ. Ν., Μέλους Ειδικού Διδακτ.
Προσωπ. Πανεπιστημίου ΝΕΑΠΟΛΙΣ, Πάφος

Εκλεκτοί Παριστάμενοι*,

Παρακαλώ βεβαιωθείτε, ότι διακατέχομαι από ιδιαίτερη συγκίνηση γιατί έχω την τιμή να απευθύνομαι σε ένα εκλεκτό ακροατήριο, όπως το ιδικό Σας.

Συγχαίρω την Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου για την πρωτοβουλία της διοργάνωσής του, και ευχαριστώ για την τιμή της σύντομης Εισήγησης, που θα Σας παρουσιάσω.

Εκτιμώ, ότι διοργανώσεις αυτού του είδους είναι ιδιαίτερος σημαντικές για σειρά λόγων:

Πρώτον επιτρέπουν την διάχυση πολύτιμων πληροφοριών, ενίοτε δυσχερούς ανίχνευσης.

Δεύτερον αποτελούν την βάση δημιουργικών προβληματισμών ή και επιστημονικών αντιπαραθέσεων, οι οποίες, εξ άλλης πλευράς, ίσως λειτουργούν «παραγωγικώς».

Σπεύδω ευθύς εξ αρχής να Σας πληροφορήσω, ότι δεν είναι εφικτό να Σας παρουσιάσω ένα γλαφυρό κείμενο επιστημονικού λόγου, εξ αιτίας της ιδιάζουσας υφής του θέματός μου περί Κράτους και διαφθοράς.

Θα είμαι εκ των πραγμάτων αποσπασματική και ελπίζω σαφής.

Ο Έλλην Κυνικός Φιλόσοφος ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ¹ μας κληροδότησε ένα σπουδαίο επιστημονικό αξίωμα: «Αρχή σοφίας ονομάτων επίσκεψις».

---

* Εισήγηση στο Α΄ Παγκύπριο Συνέδριο Ποινικού Δικαίου και Εγκληματολογίας. Λευκωσία, Μάρτιος 2015

¹ Επιφανής Κυνικός Φιλόσοφος. Αθήνα, 444 π.Χ. – 366 π.Χ. Κατά τον ΑΝΤΙΣΘΕΝΗ οι γενικές έννοιες είναι ανύπαρκτες, κάθε δε έννοια δηλοί ένα πράγμα.

Υπ' αυτή την έννοια, λοιπόν, σπεύδω να οριοθετήσω ορισμένες βασικές παρεμπόπτουσες έννοιες για την πληρότητα της ανάπτυξης του θέματός μου.

Γνωρίζετε ασφαλώς την έννοια του Κράτους. Εδώ θα περιορισθώ να αναφέρω ενδεικτικώς τα εξής:

Σημειώνω τις οριοθετήσεις της έννοιας υπό του Georg JELLINEK², (ορίσαντος το Κράτος ως νομικό πρόσωπο ενός Λαού εξοπλισμένο με πρωτογενή εξουσιαστική ισχύ, Λαού εγκατεστημένου εντός συγκεκριμένου χώρου), και του Max WEBER³, (ο οποίος εθεώρη το Κράτος ως θεσμό διαθέτοντα το μονοπώλιο της νομιμοποιημένης φυσικής βίας, το μονοπώλιο της εξουσίας).

Σήμερα ό,τι αποκαλείται Κράτος, δικαιούται τον χαρακτηρισμό «Κράτος», όταν είναι κυρίαρχο, και θεωρείται κυρίαρχο, όταν σε μία ωρισμένη γεωγραφική περιοχή μορφοποιείται μία πρωτογενής αυτοδύναμη και ανεξάρτητη μορφή έννομης πολιτειακής οργάνωσης, ή τάξης, η οποία μπορεί να επιβάλλεται αφ' εαυτής ως υπέρτατη εξουσία.

Το σύγχρονο Κράτος⁴ μπορεί ακόμη να αποκληθεί και εθνικό, ως έκφραση της μορφοποιημένης εξουσίας ενός έθνους.

Κατ' άλλη προσέγγιση⁵, Κράτος είναι «η εν λειτουργία συνένωσις Δικαίου και Κοινωνίας». Κατά την άποψη αυτή, «χάνεται» το στοιχείο του καταναγκασμού και παρατηρείται υπέρβαση (κατάργηση) λειτουργικού διαχωρισμού του Κράτους από την Κοινωνία.

Πέραν αυτών, σήμερα, ο όρος Κράτος είναι συνώνυμος της Κρατικής Εξουσίας, αλλά και της έννομης τάξης.

Περί της τελευταίας υπενθυμίζεται εδώ, η άποψη του ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ⁶: Έστι δε ουδέν όντως ουτ' εύχρηστον, ούτε καλόν Ανθρώποις ως η Τάξις.

Σε σχέση με την άλλη συνιστώσα του θέματός μου, την έννοια της διαφθοράς, σημειώνονται ενδεικτικώς τα εξής:

---

² G. JELLINEK, 16/6/1851 Λειψία, 12/1/1911 Χαϊδελβέργη. M. WEBER, 21/4/1864 Έρφουρτ, 14/6/1920 Μόναχο.

³ Βλ. Ευάγγ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου. Έκδ. Α. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα, 2008, σ. 320 επόμε.

⁴ Βλ. Αντ. ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ: Συνταγματική Οργάνωση του Κράτους. Έκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ. Αθήνα, 2009, σ. 134 επόμε.

⁵ Βλ. Δ. ΤΣΑΤΣΟΣ: Συνταγματικό Δίκαιο. Τόμος Α΄. Έκδ. Α. ΣΑΚΚΟΥΛΑ. Αθήνα, 1996, σ. 86 επόμε.

⁶ ΞΕΝΟΦΩΝ: Οικονομικός: 7, 4.

Τα φαινόμενα διαφθοράς εντός του Ελλαδικού χώρου συνιστούν ενδημική ή οικογενή, (κατά την Κυπριακή ιατρική ορολογία) κατάσταση.

Επί τροχάδην αναφέρω Δικανικούς Λόγους επιφανών Αθηναίων Ρητόρων, αττικές κωμωδίες, νομοθετικά μέτρα, τα οποία εθέσπισε η Αθηναϊκή Πολιτεία προς πάταξη φαινομένων διαφθοράς, (της θανατικής καταδίκης περιλαμβανομένης), ενώ κατ' εξοχήν τρόπος άσκησης δίωξης, υπό το καθεστώς του Αττικού Δικαίου, ήταν «Η Άσκηση Γραφής»: Γραφή Δώρων (Δωροδοκίας), Γραφή Κλοπής, Γραφή Κλοπής Δημοσίων Χρημάτων κ.ά.⁷

Πέραν του κοσμικού κράτους η έννοια της διαφθοράς απαντάται μεταγενεστέρως σε κείμενα της Χριστιανικής Φιλολογίας⁸, κυρίως προτρεπτικώς προς αποφυγήν:

«Παραδιατριβαί διεφθαρμένων Ανθρώπων τον νουν και απεστηρημένων της αληθείας, νομιζόντων πορισμόν είναι την ευσέβειαν, αφίστασθε από των τοιούτων».

Εκ των προσφάτων προσεγγίσεων της έννοιας της διαφθοράς εντός του χώρου των Πολιτικών Επιστημών, μνημονεύεται εδώ εκείνη, η οποία θεωρεί την διαφθορά μέρος του μείζονος ζητήματος ιδιοποίησης (οικειοποίησης) της Πολιτικής από τους Εκπροσώπους του Πολιτικού Συστήματος.

Υπ' αυτή την άποψη γίνεται λόγος για δύο διυστάμενες μεταξύ τους προσεγγίσεις της έννοιας: την ηθική και την πολιτική⁹.

Η πρώτη, η ηθική, προϋποθέτει κανόνες συμπεριφοράς, οι οποίοι εκκινούν από την αφετηρία, ότι ο Άνθρωπος «λειτουργεί» αφ' εαυτού κατά τρόπο ηθικό.

Η δεύτερη, η πολιτική, προϋποθέτει πρόσημο «αντιπροσωπευτικής υφής», δεδομένου, ότι ιδίως περί Πολιτικών, ο Πολιτικός εδώ λειτουργεί ως εντολοδόχος του Εκλογικού Σώματος (εντολέως).

Κατ' άλλη προσέγγιση¹⁰ με τον εν λόγω όρο περιγράφεται ένα κοινωνικοπολιτικό φαινόμενο, όπου ατομικές ή ομαδικές

---

⁷ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: Αθηναίων Πολιτεία: 59,3. Μ.Η. HANSEN: The Athenian Democracy in the Age of Demosthenes. Oxford, 1991, p. 191. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ: Βίοι Παράλληλοι: ΣΟΛΩΝ / ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ. Έκδ. ΖΗΤΡΟΣ. Αθήνα, Κεφ. 6.

⁸ ΠΑΥΛΟΣ: Επιστολή Α' προς ΤΙΜΟΘΕΟΝ, 6, 5.

⁹ Βλ. σχετικές οριοθετήσεις και προβληματισμούς στο: Γιώργος ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ: Διαφθορά και Πολιτικό Σύστημα. Η κομματοκρατία ως Πολιτικό Σύστημα. Έκδ. Πανεπιστημίου Κρήτης, 2004.

συμπεριφορές προσκρούουν σε ωρισμένο κανονιστικό σύστημα, επειδή αποβλέπουν, όχι στην εξυπηρέτηση συμφερόντων και αγαθών, την οποία το εν λόγω σύστημα επιβάλλει, αλλά πρωτίστως σε ιδιοτελή συμφέροντα.

Ως κυριώτερες εκφάνσεις της διαφθοράς εντός του δημοσίου χώρου θεωρούνται η διαφθορά των Μελών του Πολιτικού Συστήματος και του Διοικητικού Προσωπικού των Υπηρεσιών του Κράτους, ανεξαρτήτως χωρικού επιπέδου λειτουργίας τους, (Κεντρικού, Περιφερειακού, Τοπικού).

Όλος ενδεικτικώς σημειώνεται εδώ, και η «συναφής» έννοια διαπλοκή, η οποία μετά της διαφθοράς, αποτελούν παράλληλες εκφάνσεις του σύγχρονου νεωτερικού Κράτους, «εκκολλαπτόμενες στα κενά και στις αδυναμίες, οι οποίες παρουσιάζονται στις Δομές και στις Υπό – δομές του Κράτους, το οποίο χαρακτηρίζεται ως ο Μεγάλος Ασθενής»¹¹.

Σε σχέση με τα εκλαμβανόμενα ως αίτια (ή και ευκαιρίες) διαφθοράς αρκούμε εδώ να αναφέρω, ότι αυτά είναι πολλά και ποικίλλα, ενδογενή ή εξωγενή, ιδιοτελή ή άλλα, πορισμού ιδίου οφέλους ή οφέλους τρίτου, άπαξ ή περιοδικώς εμφανιζόμενα κ.ά., και είναι δυνατόν «να ανιχνευθούν», τόσο σε φαινόμενα διαφθοράς εντός του δημοσίου, όσο και του ιδιωτικού πεδίου.

Πέραν αυτών, σημειώνεται, ότι ως παράγοντες «διευκολύνοντες» ή «συντελούντες» στην παραγωγή φαινομένων διαφθοράς είναι δυνατόν να αναφερθούν και οι εξής:

Οι ατελείς διαδικασίες αναζήτησης αρχών και όρων λειτουργίας της εν γένει συλλογικής ζωής ενός Λαού.

Η έλλειψη άσκησης «κοινωνικού ελέγχου» επί μορφών κρατικής εξουσίας, π.χ. επί Δημοσίων Επιχειρήσεων.

Η μη διαμόρφωση «κοινωνικών ταυτοτήτων».

Η παρατηρούμενη τάση ενίσχυσης της Εκτελεστικής Εξουσίας σε βάρος της Νομοθετικής, (φαινόμενο «νόσφισης» με έκδοση π.χ. Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου υπό Υπουργικών Συμβουλίων, αντί της ψήφισης Νόμων κ.ά.).

Οι τρέχουσες αλλαγές στο διεθνές ιδίως οικονομικό πεδίο.

---

¹⁰ Βλ. Απόστ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Διαφθορά στην Δημόσια Διοίκηση και στην Πολιτική. Έκδ. Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ. Αθήνα, 2007, σ. 2.

¹¹ Βλ. Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ, Πρωθυπουργός Ελλάδος: Η Διεθνής Διαφάνεια. Εισήγηση σε Ημερίδα. Αθήνα, 14 Ιανουαρίου 2008.

Η παγκοσμιοποίηση¹².

«Τομές διαίρεσης» εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με συνεχώς καταγγελλόμενο τον Κοινοτικό Νότο, ότι επιχειρεί, όχι πάντοτε με σύννομο τρόπο, «να επωφεληθεί» από τον πλούτο του Βορρά χωρίς κόστος, με αποτέλεσμα συνεχείς διαμάχες μεταξύ πλουσίων και πτωχών, καταγγελίες περί διαφθοράς σε σχέση (και) με κοινοτικά κονδύλια κ.ά.¹³

Η έλλειψη πολιτικής κουλτούρας¹⁴.

Το τελευταίο, όπως γνωρίζετε, συναρτάται με το Πολιτικό Σύστημα σε δεδομένο χώρο και χρόνο και, βεβαίως, με τα λειτουργούντα νομίμως, (ή κατ' επίφαση), Πολιτικά Κόμματα, τα οποία «ενοχοποιούνται» εν πολλοίς και κατά κανόνα για τις «πελατειακές σχέσεις», τις οποίες καλλιεργούν με τους Πολίτες, ιδίως όταν καταλαμβάνουν την εξουσία.

Στην «συλλειτουργία» Πολιτικού Συστήματος και Κομμάτων επί παραγωγής φαινομένων διαφθοράς, είναι δυνατόν να συμμετάσχει και ένας ακόμη παράγων, τα Στελέχη του Κρατικού Μηχανισμού, εν

---

¹² Βλ.: Άρτ. Δ. ΣΑΒΒΙΔΟΥ: Θέματα Ανταγωνισμού: Ρυθμίσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κρατών Μελών. Έκδ. Κ.Ε.Μ.Ε.Α. Αθήναι, 2014, σ. 11, (όπου και σχετική Βιβλιογραφία): Η παγκοσμιοποίηση, ιδίως ως προς την οικονομική της διάσταση δεν είναι μηχανικό αποτέλεσμα των νόμων της οικονομίας ή της τεχνικής, αλλά το προϊόν μίας πολιτικής εφαρμοζόμενης υπό συνόλου θεσμών και φορέων δημιουργηθέντων εκ προθέσεως προς εξυπηρέτηση συγκεκριμένων στόχων, όπως π.χ. η απελευθέρωση του εμπορίου, πράγμα το οποίο, από άλλη πλευρά, οδηγεί στην απαξίωση ή και στην εξάλειψη των εθνικών ρυθμίσεων για τις επενδύσεις, τις επιχειρήσεις κ.ά. Άλλοι ορίζουν την παγκοσμιοποίηση ως σύνολο φαινομένων, τα οποία προκύπτουν από το διαρκώς διευρυνόμενο άνοιγμα των οικονομιών μεταξύ διαφόρων Κρατών και των αναζητήσεων από τις επιχειρήσεις μεγαλύτερων ευκαιριών κέρδους. Βλ. ακόμη και: Noam CHOMSKY: Ο σύγχρονος ελευθεριάζων Σοσιαλισμός. Α' έκδ. Αθήνα 2000, σ. 109.

¹³ Βλ. Β.Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Ευρωπαϊκοί Αναπτυξιακοί Θεσμοί: Κρατικές ενισχύσεις και Ιδιωτικές επενδύσεις. Έκδ. Κ.Ε.Μ.Ε.Α. Αθήναι, 2010, σ. 45 επόμ.

¹⁴ Κατά μία προσέγγιση, μάλλον κρατούσα, η πολιτική κουλτούρα ενός Λαού «συγκροτείται» από τις στάσεις, τις προσλήψεις, τις πεποιθήσεις, τις αντιλήψεις, τα συναίσθημα και τις αξίες, ήτοι από στοιχεία σχετιζόμενα με δεδομένο Πολιτικό Σύστημα, και τα οποία αφορούν εμμέσως ή αμέσως σε πολιτικά ζητήματα. Τα αναφερθέντα στοιχεία ενδεχομένως σε μέρος του Λαού να μην είναι πλήρως συνειδητά, αλλά να λειτουργούν (και) κατά τρόπο λανθάνοντα. Βλ. και: A.R. BALL, B.G. PETERS: Modern Politics and Government. Ed. MacMILLAN Pr. 2000, p. 122.

πολλοίς υπό καθεστώς μονιμότητας και χαλαρών πειθαρχικών και ελεγκτικών μηχανισμών¹⁵.

Εν προκειμένω σημειώνεται, ότι Κράτη του Κέντρου, (π.χ. Κεντρικής Ευρώπης), θεωρούνται «εξαγωγείς» διαφθοράς προς Κράτη της Περιφέρειας, (π.χ. Κοινοτικός Νότος), όπου τα φαινόμενα διαφθοράς για σειρά λόγων, (π.χ. χαμηλές αμοιβές των Στελεχών της Κρατικής Μηχανής), είναι συχνότερα, γεγονός, το οποίο επιβεβαιώνει επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης.

Με δεδομένη, λοιπόν, την παραδοχή, ότι τόσο η διαφθορά, όσο και η συναφής με αυτήν κατάσταση διαπλοκής (π.χ. Πολιτικής Εξουσίας / Κόμματος Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας¹⁶, Οικονομικών Κέντρων, Εθνικών ή Διεθνών αδιαφόρων κ.ά.), είναι «συνήθη» πλέον φαινόμενα, τίθεται το ερώτημα ποία θα ήταν ενδεχομένως εκείνα τα μέτρα, θεσπισμένα ή μη, τα οποία θα συνέτειναν στην περιστολή του πράγματος και θεωρητικώς στην εξάλειψη του φαινομένου.

Κατ' αρχάς, αναφέρω τις Συνταγματικές Αρχές περί διάκρισης των λειτουργιών ως ουσιώδες στοιχείο «αποτροπής» φαινομένων διαφθοράς εντός του Δημοσίου Χώρου.

Δεν θα διστάσω όμως να δεχθώ τυχόν ενστάσεις, όποθεν δήποτε διατυπούμενες, ότι ο νικητής των εθνικών εκλογών, κατά κανόνα, ως πλειοψηφίσα Κόμμα ελέγχει το Κοινοβούλιο, («αρχή της δεδηλωμένης»), άρα περιστέλλεται η δυνατότητα λυσιτελούς και τελεσφόρου ελέγχου του), διορίζει την ηγεσία της Δικαιοσύνης, (συνήθως), και, βεβαίως, διά του Αρχηγού του Κόμματος και Πρωθυπουργού ή Προέδρου Δημοκρατίας, ελέγχει την Κυβέρνηση και διά των Υπουργών τους επί μέρους Κλάδους της Δημόσιας Διοίκησης.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, και δεδομένων και των ειδικών ευνοϊκών ρυθμίσεων περί ευθύνης Υπουργών και λοιπών συναφών διατάξεων, μία θεμελιώδης συνταγματική αρχή αποδυναμώνεται εν τη ουσία.

Βεβαίως, τα σύγχρονα Συντάγματα περιλαμβάνουν και άλλες «αρχές» αποτρεπτικές θεωρητικώς φαινομένων διαφθοράς, και μη «συμβιβαζόμενες» με φαινόμενα διαφθοράς, όπως π.χ. η αρχή του

¹⁵ Βλ. συναφή θέματα στα: Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Διοικητικό Δίκαιο. Έκδ. Κ.Ε.Μ.Ε.Α. Αθήναι, 2010, σ. 191, επόμ. R. NOE, J. HOLLENBECK, B. GERHART, P. WRIGHT, Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ / Επιστ. Υπεύθυνος: Διαχείριση Ανθρωπίνων Πόρων. Έκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα, Τόμ. Α', 2006, Τόμ. Β' 2007.

¹⁶ Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Δημόσιες Σχέσεις. Νέα έκδ. Έκδ. Κ.Ε.Μ.Ε.Α. Αθήναι, 2010, σ. 112 επόμ. Β. ΜΑΡΚΕΖΙΝΗΣ: Μία νέα εξωτερική πολιτική για την Ελλάδα. Έκδ. ΛΙΒΑΝΗΣ. Αθήναι, 2010, σ. 470: Η διαστρεβλωτική επιρροή των Μ.Μ.Ε.

Κοινωνικού Κράτους Δικαίου, η αρχή της ισότητας των Πολιτών έναντι των Νόμων, η αρχή της αξιοκρατίας, η αρχή του σεβασμού της αξίας του Ανθρώπου, αλλά και περιορισμού της εξουσίας των Οργάνων του, οι οποίοι, εξ άλλης πλευράς, λειτουργούν ως εγγυήσεις τήρησης της νομιμότητας.

Πέραν αυτών, προβλέπονται οι λεγόμενες Ανεξάρτητες Αρχές, άλλοι μηχανισμοί ελέγχου, π.χ. εκείνες του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αλλά και πλήθος ειδικώτερων διατάξεων.

Σε επίπεδο πρακτικών αμέσων κυρωτικών διαδικασιών σημειώνονται σχετικές ρυθμίσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίες λόγω της μεγάλης έκτασης της σχετικής καταγραφής, δεν είναι δυνατόν να αναφερθούν εδώ και γι' αυτό το λόγο σας έχουν ήδη διανεμηθεί σε φωτοτυπίες.

Κυρίες και Κύριοι,

Η διαφθορά δεν ενδημεί μόνον εντός εθνικών συνόρων, αλλά και πέραν αυτών, καθώς και εντός των κόλπων διεθνών Οργανισμών.

Εκ των τελευταίων αυτών αναφέρεται εδώ η περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, νομικού μορφώματος πρωτοφανούς και εν δυνάμει οδεύοντος προς την οριστική μορφή του.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, λοιπόν, διαθέτει ίδιους μηχανισμούς προς ανίχνευση και πάταξη φαινομένων διαφθοράς, εν συνεργασία εννοείται με αντίστοιχους μηχανισμούς των Κρατών Μελών.

Έτσι, «λειτουργεί» εντός της Ένωσης Ελεγκτικό Συνέδριο από το έτος 1975, το οποίο εδρεύει στο Λουξεμβούργο¹⁷.

Τα Μέλη του, ένα εξ εκάστης Χώρας Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁸, διορίζονται επί θητεία διαρκείας έξη ετών υπό του Συμβουλίου της Ένωσης. Ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου εκλέγεται υπό των Μελών του επί θητεία διαρκείας τριών ετών, επιτρεπομένης της επανεκλογής.

Κυρία αποστολή του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι ο έλεγχος της κανονικής εκτέλεσης του προϋπολογισμού της Ένωσης, δηλαδή ο έλεγχος νομιμότητας των εσόδων και δαπανών της Ένωσης καθώς και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση.

---

¹⁷ Βλ. Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Τόμ. Α'. Έκδ. Κ.Ε.Μ.Ε.Α. Αθήναι, 2010, σ. 87 επόμε.

¹⁸ Η διάταξη περί συμμετοχής ενός υπηκόου εξ εκάστης Χώρας Μέλους προσετέθη υπό της Συνθήκης της Νίκαιας.

Ακόμη, το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει το δικαίωμα να ελέγχει οίο δήποτε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, το οποίο διαχειρίζεται πόρους της Ένωσης, ακόμη και με επισκέψεις επί τόπου.

Πέραν αυτών, το Ελεγκτικό Συνέδριο επικουρεί το έργο, τόσο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όσο και του Συμβουλίου, υποβάλλον κατ' έτος σχετική Έκθεση Ελέγχου του προηγηθέντος οικονομικού έτους.

Επίσης, λειτουργεί ειδική Ευρωπαϊκή Επιτροπή Καταπολέμησης της Απάτης, (OLAF), εντός της Επιτροπής, υπό ειδικό καθεστώς ανεξαρτησίας βάσει της Απόφασης 199/352/ΕΚ, ΕΚΑΧ, ΕΥΡΑΤΟΜ, των Κανονισμών 1073/99 Ε.Κ. και Συμβουλίου και 1074/1999 ΕΥΡΑΤΟΜ, και Συμφωνίας της 25^{ης} Μαΐου 1999 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της OLAF συγκαταλέγονται:

Η διεξαγωγή εξωτερικών ερευνών στα πλαίσια της καταπολέμησης της απάτης, της διαφθοράς και κάθε παράνομης δραστηριότητας σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Η διεξαγωγή εσωτερικών διοικητικών ερευνών με στόχο την καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Η διερεύνηση παραλείψεων ή πλημμελούς άσκησης καθηκόντων υπό Υπαλλήλων της Ένωσης.

Η υποστήριξη επί συναφών δράσεων Εθνικών Αρχών των Κρατών Μελών της Ένωσης κ.ά.

Πέραν αυτών υπάρχουν και άλλες ρυθμίσεις, όπως π.χ. οι εφαρμοζόμενες επί θεμάτων αθεμίτου ανταγωνισμού¹⁹.

Εξ άλλης πλευράς, σύμφωνα με πρόσφατες αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, η διαφθορά πρέπει να αντιμετωπισθεί σε τρία επίπεδα:

Πρώτον σε επίπεδο πρόληψης, (μέσω εξασφάλισης διαφάνειας στην δράση της Δημόσιας Διοίκησης και των Πολιτικών Στελεχών).

Δεύτερον σε επίπεδο εκπαίδευσης των Πολιτών, με παράλληλη προώθηση κουλτούρας μη ανοχής σε μη σύννομες δράσεις.

Τρίτον σε επίπεδο αποτελεσματικής, καταστολής και επιβολής ανάλογων κυρώσεων.

---

¹⁹ Βλ. εν εκτάσει: Άρτ. Δ. ΣΑΒΒΙΔΟΥ: Θέματα ανταγωνισμού: Ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κρατών Μελών. Έκδ. Κ.Ε.Μ.Ε.Α. Αθήναι, 2014.

Υπενθυμίζεται, ότι το Συμβούλιο των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης συνέταξε προ ετών κατάλογο περιλαμβάνοντα 20 κανόνες για την καταπολέμηση της διαφθοράς, με ειδική αναφορά στην ανάγκη περιορισμού των ασυλιών δίωξης, (ιδίως των πολιτικών προσώπων) και στην ταχεία εκδίκηση σχετικών εγκλημάτων.

Πέραν αυτών, σε διεθνές επίπεδο έχει υπογραφεί σειρά συμβάσεων καταπολέμησης της διαφθοράς όπως εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης του έτους 1995, του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης του έτους 1998, του Συμβουλίου της Ευρώπης, (Group of States against Corruption), του έτους 2000, του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών του έτους 2007, κ.ά.

Σε σχέση, τέλος, με την διαφθορά η μεγάλη πρόκληση για το Ποινικό Δίκαιο είναι αυτό να περιλαμβάνει διατάξεις, βάσει των οποίων θα πατάσονται και θα τιμωρούνται φαινόμενα διαφθοράς, ανεξαρτήτως ιδιότητας δραστών, αλλά με παράλληλο σεβασμό στην αρχή της νομιμότητας, όπως αυτή συνήθως διατυπώνεται σε ρυθμίσεις Συνταγμάτων και νόμων:

Έγκλημα δεν υπάρχει, ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο, που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της (άρθρο 7 Συντάγματος της Ελλάδος).

Λαμβάνοντας υπόψη την φύση του Ποινικού Δικαίου, πρέπει να καταστεί σαφές, ότι κατά την οριοθέτηση του εγκλήματος, και των προβλεπόμενων γι' αυτό ποινών, δεν αρκεί να επιχειρείται μόνον η ποσοτική διευθέτηση της προκληθείσας βλάβης, αλλά πρέπει παράλληλα να επιχειρείται η αποκατάστασή της με γνώμονα ωρισμένη κατά περίπτωση κλίμακα αξιών.

Σας ευχαριστώ για την ακρόαση και την ενδεχόμενη αποδοχή των σκέψεών μου.

Κείμενα / Articles

Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Const. GE. ATHANASOPOULOS
G. - Sp. ATHANASOPOULOS
Γ. ΓΕΩΡΓΗΣ / G. GEORGHIS
Th. ΔΙΜΟΡΟΥΛΟΣ
Α. ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
Ν. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΚΑΖΑΜΙΑΣ / G. ΚΑΖΑΜΙΑΣ
Θ. ΚΑΛΛΙΑΝΟΣ
Μ. ΛΟΪΖΙΔΗ - ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
Σπ. ΜΑΚΡΙΔΑΚΗΣ
Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Μ. ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ
Ελ. ΝΙΝΑ - ΠΑΖΑΡΖΗ
+Ευαγ. ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΔΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ, ΠΑΦΟΣ
Άρτ. Δ. ΣΑΒΒΙΔΟΥ
Χρ. ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ
Ανδρ. ΣΥΜΕΟΥ
Ανδρ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΡ. ΠΕΡ. ΑΝΑΠΤ. Ιερ. Δ. ΠΙΝΤΟΣ
και Αν. Ιερ. ΠΙΝΤΟΥ**

Ευγ. - Μαρ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
Θ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Διεύθ. Μεταφραστικού:

Ε. - Μ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Διοικητ. Υπηρεσίες:

Ε. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Α. ΚΥΡΑΓΓΕΛΟΥ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

REVUE DE DECENTRALISATION D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL

REVIEW OF DECENTRALIZATION LOCAL GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT

Εικοστό πρώτο έτος συνεχούς έκδοσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έκδοσης
Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

[http:// library.panteion.gr/pandemos](http://library.panteion.gr/pandemos) - Ελληνικά περιοδικά

Τηλ.:0030/6944.626140, 0030/210.8647120, Fax:0030/210.8658868

Τεύχος / Ν. 79 ΑΘΗΝΑΙ / ATHENES / ATHENS 2015

**ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**REVUE DE DECENTRALISATION, D' ADMINISTRATION
LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

**REVIEW OF DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

*

Τριμηνιαία Επιστημονική Έκδοση
Edition scientifique trimestrielle
Quartely scientific review

*

Έτος ιδρύσεως και έκδοσης Α' τεύχους 1995 μ.Χ.

*

Τεύχος / Numb. / Issue 79 / 2015
Ιανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος 2015

*

Κωδικός: 014297

*

Ιδιοκτήτης / Propriétaire / Owner

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Αστική μη κερδοσκοπική Εταιρεία

**CENTRE DE FORMATION DES ETUDES DE RECHERCHE ET DU
DEVELOPPEMENT**
Société civile sans but lucratif

CENTER OF EDUCATION RESEARCH AND DEVELOPMENT
Civil not lucrative Association

*

Υπεύθυνος κατά τον νόμο, Εκδότης /Editeur/Editor
Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Prof. Const. GE. ATHANASSOPOULOS

*

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής **Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**
Responsable Scientifique: Professeur **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**
Scientific Responsible: Professor **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**

*

Σύμβουλος Έκδοσης
**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ,
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**
Conseiller d' édition
**CENTER HELLENIQUE DE DECENTRALISATION,
D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

Edition Counsellor
**HELLENIC CENTER FOR DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

Διευθύνεται υπό Συντακτικής Επιτροπής εκ Καθηγητών Πανεπιστημίου και
Ειδικών Επιστημόνων. Σύστημα Κριτών.

Dirigée par Comité de rédaction de Professeurs d' Université et de
Scientifiques Spécialisés

Directed by Edition Board of University Professors and Specialized Scientists
System of external evaluators

*

Τιμή τεύχους: 9 € Συνδρομές ετήσιες: Φιλίας: 300 € Δημοσίων
Υπηρεσιών, Ν.Π.Δ. και Ι.Δ., Δήμων, Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, Τραπεζών,
Εταιρειών: 150 € Ιδιωτών: 30 € Φοιτητών: 15 €
Εξωτερικού: US \$ 100

Prix: 9 € Abonnements: Prix d' ami: 300 € Services Publics, Personnes Morales de
Droit Public ou Privé, Communes, Administrations Départementales, Banques,
Sociétés: 150 € Individuels: 30 € Etudiants: 15 €
Etranger: US \$ 100

Price: 9 € Subscriptions: Friendship: 300 € Public Services,
Legal Persons of Public or Private Law, Communities, Prefecture Administrations,
Banks, Societies: 150 € Individuals: 30 €
Students: 15 € Abroad: US \$ 100

*

Υπεύθυνος Τυπογραφείου

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Μάρνη 25, Πλ. Βάθης, Αθήνα,

τηλ.: 210.5234559, φαξ: 2105203633, email: theogi@otenet.gr

*

Τα δημοσιευόμενα κείμενα απηχούν τις απόψεις των Συντακτών τους
και δεν δεσμεύουν την ΕΠΙΘ. ΑΠΟΚ., ΤΟΠ. ΑΥΤ. ΚΑΙ ΠΕΡ. ΑΝ.

*

Οι αναγγελίες εντός πλαισίου των νέων εκδόσεων αποτελούν φιλική προσφορά
του Επιστημονικού Υπευθύνου του Περιοδικού προς τους Συγγραφείς τους

*

Βάσει του Ν. 2121/1993 και των σχετικών κανόνων του Διεθνούς Δικαίου απα-
γορεύεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή (ολική ή μερική) με όποιον δήποτε
τρόπο και με όποιο δήποτε μέσο των κειμένων του παρόντος, χωρίς προηγούμενη
έγγραφη άδεια του εκδότη.

Toute reproduction d' un extrait quelconque de cette Revue, par quelque
procédé que ce soit, et notamment par photocopie ou microfilm, est strictement
interdite.

The whole of the material appearing in this Review is a copyright and may not be
reproduced in whole or in part without the permission of the Editor.

*

Διεύθυνση / Adresse / Address

**Τμβρου 6, 11257 Αθήναι, τηλ.: (210) 8647120, fax: (210) 8658868
IMVROY 6, GR - 11257, ATHENES / ATHENS, teleph.: (210) 8647120,
fax: (210) 8658868**

*

<http://library.panteion.gr/pandemos> • Ελληνικά περιοδικά

*

ISSN 1106-91-71